

**אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדע המדינה
מגמת תקשורת ציבורית**

עיתונות מקוונת בעידן האינטרנט (01-463-71)
קורס בחירה - סמסטר אילי (1 ש"ש) – ב.א.
[סמ' א'] תשס"ז

מרצה: ד"ר נאוה כהן-אביגדור

שעות קבלה: יום א' 15:00 – 16:00; יום ג' 13:00 – 14:00 (בתיאום מראש).
משרדי מגמת תקשורת, בניין 109, חדר 7.
navashe@zahav.net.il, 0505-957754, 09-7445034

תיאור הקורס ומטרותיו

ההמצאות וההתפתחויות הטכנולוגיות של המאה האחרונה יצרו אמצעי תקשורת חדשניים, המשנים ללא הרף את אופייה של תקשורת המונים, את התוצרים התקשורתיים ואת תהליך הפקתם. צמיחתה המהירה של האינטרנט, המוגדרת גם כמטה-מדיום (meta-medium) ואופייה הייחודי, פותחים פתח לשאלות מחקריות חדשות, ומציבים אתגרים הן בפני העוסקים בתקשורת והן בפני החוקרים. הקורס זה בוחן מושגים והגדרות מחקריות במדיה החדשים (בהשוואה למקובל במדיה המסורתיים). הקורס עוסק הן בצורה המבנית הנוכחית של הטכנולוגיה, בעיצוב הטכני של האינטרנט ובדרכי השימוש בה; והן במשמעויות הנגזרות מכך לגבי תהליך התקשורת, כולל סוגי תוצרים, תכנים, אפיונים ויישומים חדשים. כמו כן, יעסוק הקורס בהשפעתה של העיתונות המקוונת (על שלל צורותיה) על העיתונות המודפסת ובדרכי ההתגוננות העומדים בפני העיתונים המודפסים כנגד האיום המתגבר המופנה נגדם.

דרישות הקורס

נוכחות והשתתפות בשיעורים: חובה.

עבודה (30%): העבודה תינתן במחצית הקורס והיקפה 3 עמ'. העבודה אישית והיא תכלול ניתוח ביקורתי של חומר תיאורטי (מאמר אקדמי/כתבה/סקר וכו') בנושאי עיתונות מקוונת ואינטרנט, תוך השוואה לתכנים הנלמדים בקורס.

מבחן (70%): מבחן (פתוח) בסוף הקורס – ללא חומר עזר. המבחן יכלול את כל החומר הנלמד בשיעורים וכן את הביבליוגרפיה. תיבחן מידת בקיאותכם בנושאי הקורס וכן יכולת ניתוח אישית.

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה

א. אינטרנט – המדיום החדש: הגדרות וייחוד (2 שיעורים)
קריאה

1. ניוהייגן, ג'. ורפאלי, ש. (2001). "מדוע צריכים חוקרי תקשורת לחקור את הרשת: דו-שיח". **אינטרנט: תקשורת, חברה ותרבות**, אצל: שנער, ד. (עורך) - מקראה. האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 42 – 55.
שמור מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736)

2. כהן-אביגדור, נ. וליימן-ווילציג, ש. (2003). "מודל מחזור-חיים טבעי של התפתחות מדיה חדשים: מאבקי הישרדות בין מדיה שונים בעידן האינטרנט", **פתו"ת**, גליון 5, עמ' 64 - 113.
כתב עת בספריה למדעי החברה ולהשאלה באולם השמורים

ב. חקר העיתונות המקוונת: בעיות מתודולוגיות ופתרונות אפשריים (שיעור 1)
קריאה

1. Wakeford, N. (2000). "New Media, New Methodologies: Studying the Web," in: D. Gauntlett, (ed.) **web.studies – Rewiring Media Studies for the Digital Age**. London, Arnold, pp. 31 – 41.

שמור מדעי המדינה לפי WEB (491414)

2. כהן-אביגדור, נ. (2004). ניצול הסגולות הייחודיות של האינטרנט בעיתונות נשים: ניתוח שלבי החדירה/צמיחה של המגזינים המקוונים ושלב ההתגוננות של המגזינים המודפסים. עבודת דוקטורט, המחלקה למדע המדינה (מגמת תקשורת ציבורית), אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן, עמ' 91 – 94; 97 - 111 [ארכלוסיית המחקר, בעייתיות בהגדרות, מסגרת זמן המחקר, שיטות המחקר וכלי המחקר].
עבודת דוקטורט בדלפק לפי כהן. נצ (1071162)

ג. סגולות המדיה החדשים והעיתונות המקוונת: חידוש ואיום על מדיה ותיקים (2 שיעורים)
קריאה

1. Adams, T. L. and Clark, N. (2001). The Internet – Effective Online Communication. New York, Harcourt College. Pp.27 – 50.
תדפיס 10569 (1107009)

2. Cooke, L. (2005). "A visual convergence of print, television, and the internet: charting 40 years of design change in news presentation". New Media & Society, vol 7 (1), Sage Publications, pp. 22 - 46
Journal + EJournal

ד. התפתחות האינטרנט והעיתונות המקוונת: מחקרים ונתונים (שיעור 1)
קריאה

1. הרפר, כ. (2001). "עיתונות בעידן הדיגיטלי". אינטרנט: תקשורת, חברה ותרבות, אצל: שנער, ד. (עורך) - מקראה. האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 314 – 328.
שמו מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736)

2. ריילי, פ. ואחרים (2001). "קהילה או מושבה: מקרה העיתונים המקוונים והרשת". אינטרנט: תקשורת, חברה ותרבות, אצל: שנער, ד. (עורך) - מקראה. האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 329 – 348.
שמו מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736)

3. Pryor, L. (2002). "The Third Wave of Online Journalism". Online Journalism Review, URL: <http://www.ojr.org/ojr/future/1019174689.php>

ה. אינטרנט, עיתונות מקוונת והקשר למשנתו של מקלוהן (שיעור 1)
קריאה

סילברסטון, ר. (2006). מדוע ללמוד מדיה? תל-אביב, רסלינג, עמ' 45 – 56.
שמו מדעי המדינה לפי סיל.מד (1109408)

1. Kelly, K. (1996). "What Would McLuhan Say?". Wired. 4/10/96.
URL:<http://www.wired.com/wired/archive/4.10/dekerckhove.html>

ו. עיתונות מקוונת: שימושיות, הידודיות ופרסונליזציה ברשת (2 שיעורים)
קריאה

1. Boczkowski, J. P. (2002). "The Development and Use of Online Newspapers: What Research Tells Us and What We Might Want to Know," in: L. A. Lievrouw & S. Livingstone (eds.), Handbook of New Media. London, Sage Publications, pp. 270 - 286.
שמו מדעי המדינה לפי HAN (481416)

2. Holzschlag, E. M. and Lawson, B. (eds.) (2002). Insite Usability: The Site Speaks For Itself. U.S.A., Glasshaus, pp. 2 – 13.
תדפיס 11163 (1120050)

ז. עיתונות מקוונת: מאפיינים עיקריים - סיכום (שיעור 1)
קריאה

1. Herbert, J. (2001). Journalism in the Digital Age: Theory and Practice Broadcast, Print and On-Line Media. Oxford, Focal Press. pp.ix - 4.
תדפיס 10572 (1107514)

ח. עיתונות מקוונת בעידן הבלוג והבלוגוספירה (שיעור 1)
קריאה

1. סינגר, ג'. (2001). "עיתונאים מקוונים: יסודות לחקר תפקידיהם המשתנים". אינטרנט: תקשורת, חברה ותרבות, אצל: שנער, ד. (עורך) - מקראה. האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 349 – 373.
שמו מדעי המדינה לפי אונ.תק (321736)

2. פרנקל-פראן, ע. (צפוי לפרסום ב-2006). "העיתונות בעידן הבלוג (blog) הבלוג כאוונגרד של מהפכת התקשורת האלטרנטיבית". העיתונות המקוונת בישראל, עורכים: קרמניצר, מ., שוורץ-אלטשולר, ת. וכספי, ד., בהוצאת המכון הישראלי לדמוקרטיה ומכון בורדה לתקשורת חדשנית. **הוזמן 21.9.06**

ט. עיתונות מודפסת - עיתונות מקוונת: מאבק ויחסי גומלין (שיעור 1) קריאה

1. ליימן-ווילציג, ש. (צפוי לפרסום ב-2006). "קץ העיתון המודפס: גורמי איום של עיתונות באינטרנט על העיתון המסורתי". העיתונות המקוונת בישראל, עורכים: קרמניצר, מ., שוורץ-אלטשולר, ת. וכספי, ד., בהוצאת המכון הישראלי לדמוקרטיה ומכון בורדה לתקשורת חדשנית. **הוזמן 21.9.06**

הנחיות לעבודה

- * העבודה אישית, היקפה 3 עמ' (אין לחרוג ממספר העמודים) – לא כולל שער ורשימה ביבליוגרפית, פונט נרקיסים 12, ריווח כפול.
 - * העבודה תינתן במחצית הקורס ויש להגישה תוך 3 שבועות.
 - * במסגרת העבודה עליכם לבחור 2 פריטים ביבליוגרפיים עדכניים שונים, העוסקים בנושאי הקורס (מאמר אקדמי, כתבה מעיתון, כתבה מכתב עת – לאו דווקא אקדמי וכו') – שאינם כלולים ברשימה הביבליוגרפית של הקורס ושהתפרסמו החל מיוני 2006. יש לנתח כל פריט בקצרה (הצגת עיקרי הדברים); לקשר אותו לנושא/נושאי הקורס (ולביבליוגרפיה הרלוונטית); לציין מה הוא מוסיף/מרחיב מעבר לחומר הנלמד בשיעורים; וכן לחוות דעתכם בסוגייה/סוגיות הנדונות.
- מבנה העבודה:
- * עמוד שער.
 - * ניתוח הפריטים הביבליוגרפיים שבחרתם – 3 עמ'.
 - * רשימה ביבליוגרפית הכוללת את הפריטים שניתחתם וכן כל חומר נוסף בו נעזרתם – 1 עמ'.
